

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Благой Никитов Видин, професор, НБУ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма Международно право и международни отношения

Автор: Стоян Пантелеев Мемцов

Тема: Актуални проблеми на международноправния статус на Косово

Научен ръководител: професор д.ю.н. Надя Бояджиева, ПУ „Паисий Хилендарски”

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-3147 от 12.07.2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ) съм определен за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Актуални проблеми на международноправния статус на Косово“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“. Автор на дисертационния труд е Стоян Пантелеев Мемцов – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Международно и сравнително право“ с научен ръководител професор д.ю.н. Надя Бояджиева от ПУ „Паисий Хилендарски”.

Представеният от Стоян Пантелеев Мемцов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’)
- заповеди за записване в докторантура;
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит по специалността с успех отличен 5.50;

- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет.

Докторантът е приложил три броя публикации – всичките публикувани и представени в пълен текст.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Стоян Пантелеев Мемцов е роден на 30.08.1985 г. Средното си образование получава във Френска езикова гимназия „Антоан дьо Сент-Екзюпери”, гр. Пловдив. Придобива висше образование в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” с образователна степен магистър, специалност Право. От 01.03.2013 г. до 01.03.2016 г. е редовен докторант в същия университет, Юридически факултет, катедра „Международно и сравнително право“, докторска програма „Международно право и международни отношения”.

Вписан адвокат е в адвокатска колегия гр. Пловдив.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем и в научно, и в научно-приложно отношение не подлежи на съмнение. Степента на актуалността на проблема се разкрива в конкретните задачи, разработени в дисертацията.

4. Познаване на проблема

Докторантът познава състоянието на изследваната тема. Демонстрира задълбочени познания по международно право и международни отношения, самостоятелно и творчески работи с литературния материал.

5. Методика на изследването

Докторантът посочва, че в дисертационния труд са използвани различни научно-изследователски и методологически подходи, които са необходими поради интердисциплинарния характер на разглеждания проблем. Методиката на изследване включва нормативния, историческо-хронологичния, логическо-аналитичен и системен подход, подкрепени, където е необходимо, от сравнителен правен анализ. Откривам потвърждение на използването на посочените методи в представения труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в пет глави, заключение, списък с библиография и две приложения. Всяка глава включва отделни раздели, подраздели и понякога подточки. Общият обем е 387 страници.

В първа глава „Косово: историческа, политическа и правна рамка” са разгледани историческите предпоставки за възникването на проблема. След тях се изследват правните и политическите предпоставки за обявяването на независимостта на Косово. Конкретно внимание е отделено на приемането на резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН, установяването на международна гражданска и военна администрация в областта, осъществявана съответно от УНМИК и КФОР, създаването на временните органи за самоуправление на Косово. Обявяването на независимостта на Косово на 17 февруари 2008 г. и съвещателното мнение от 22 юли 2010 г. на Международния съд по въпроса за съответствието с международното право на едностранната декларация за независимост на Косово завършват тази глава.

Във втора глава „Косово като ефективна общност” се разглежда проблемът за държавата като субект на международното публично право. В него последователно са обсъдени критериите за постоянно население, определена територия, правителство, способността за влизане в отношения с други държави и независимост. Тези критерии са приложени към Косово. Достига се до извода, че Косово е държава, доколкото покрива класическите критерии за държавност.

Съответствието на едностранното отделяне на Косово с тези норми е предмет на изследване в трета глава: „Косово, правото на самоопределение и едностранното отделяне“. Разглежда се историческото развитие на правото на самоопределение, правната природа на отделянето като израз на правото на външно самоопределение. Дисертантът приема мнението,

че съгласно международното право отделянето не е нито законно, нито незаконно, а е правно неутрален акт, чийто последици се регулират от международното право. Изключение от правилото представляват колониалните страни и народи (несамоуправляващите се територии), които притежават право, признато от международното право, да създадат независими държави. Особено интересен е разделът относно въпроса дали отделянето на Косово е съпроводено от сериозно нарушение на международното право. В тази връзка са разгледани въпросите на забраната за заплашване със сила или употреба на сила в отношенията между държавите като норма от типа *ius cogens*. От направения анализ е достигнато до заключението, че не са налице нито достатъчно константна и еднородна практика на държавите, нито ясен и недвусмислен *opinio iuris*, които да обосноват безспорното съществуване на обичайно право на хуманитарна интервенция без санкция на Съвета за сигурност на ООН като изключение от забраната за употреба на сила.

Четвърта глава от дисертацията, озаглавена „Проблеми на признаването на Косово“, разглежда проблема за признаването на Косово и ефекта от получените признавания по отношение на неговия статус.

Пета глава „Косово и международните организации“ разглежда възможността за членство в три от големите регионални международни образувания – Европейският съюз, НАТО и Съветът на Европа, и ефектът, който би имало това членство по отношение на международноправния статус на Косово.

В заключението на дисертацията са обобщени изводите, до които е достигнато въз основа на анализирания материя. Като цяло изводите, които могат да се направят от изследването, са, че девет години след обявяването на независимостта на Косово неговият международноправен статус продължава да е неясен.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертантът посочва шест приноса в края на своя автореферат. Приемам така направените приноси с изключение на посочения в т. 5.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Дисертантът представя три публикации по темата на дисертацията. Това са: „Косово и международните организации: проблеми и перспективи“. Сборник с научни трудове на Института за държавата и правото при БАН. Том XIII. София, 2015.; „Правото на самоопределение на народите в практиката на Международния съд на ООН“. Сборник от международна

конференция „ООН: исторически традиции и съвременно право“. Благоевград, 2015 и „Косово и Европейската конвенция за правата на човека: налици ли е правен вакуум по отношение на защитата на гарантираните от Конвенцията права на територията на Косово?“ Сборник с доклади от семинар, организиран по случай 137 години от приемането на Търновската конституция, „България и Балканите в условията на динамична международна среда“. Последната е със забележка, че предстои отпечатване в сборник с ISBN 978-619-202-207-5.

И трите публикации отразяват резултати от научното изследване, съдържащо се в дисертацията. Засега не откривам използване и цитиране в трудовете на други автори.

9. Лично участие на докторанта

За мен няма съмнение, че дисертационното изследване е изцяло самостоятелно и научните приноси и получени резултати са лична заслуга на дисертанта.

10. Автореферат

Авторефератът добросъвестно и пълно представя дисертационния труд. Отговаря на изискванията на съответните правилници. Отразва основните резултати, постигнати в дисертацията.

11. Критични забележки и препоръки

Изследването напълно изчерпва темата и към него трудно може да се добави каквото и да било. Нямам критични бележки.

12. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от докторанта.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Едно бъдещо използване на научните и научно-приложни приноси на дисертационното изследване към българската история безспорно ще бъде интересно.

14. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Юридическия факултет на ПУ, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Международно право и международни отношения“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Стоян Пантелеев Мемцов в област на висше образование: 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право по специалност „Международно право и международни отношения“.

20 август 2017 г.

Рецензент:

Проф. д-р Благой Видин